

Dersimiz: Rehberlik
Konu: Sınırlar

ÇOCUKLARDA SINIR KOYMA

ORTAOKUL ÖĞRETMEN SUNUMU

**MALAZGİRT REHBERLİK VE
ARAŞTIRMA MERKEZİ**

Hazırlayan:
Psikolojik Danışman Merve DEMİR

<https://malazgirtram.meb.k12.tr>

[malazgirtram](https://www.instagram.com/malazgirtram)

Sunum Akışı

- Sınır Koyma Nedir?
- 10-15 Yaş Çocuğunun Gelişim Özellikleri
- Sınır Koyma Neden Önemlidir?
- Çocuklar Neden Sınırlara İhtiyaç Duyar?
- Sınır Koymanın İşe Yaramadığı Durumlarda Ne Yapılmalı?
- Sınır Koyarken Nelere Dikkat Edilmelidir?
- Doğru Sınır Nasıl Koyulur?
- Sınır Koyma Aşamaları

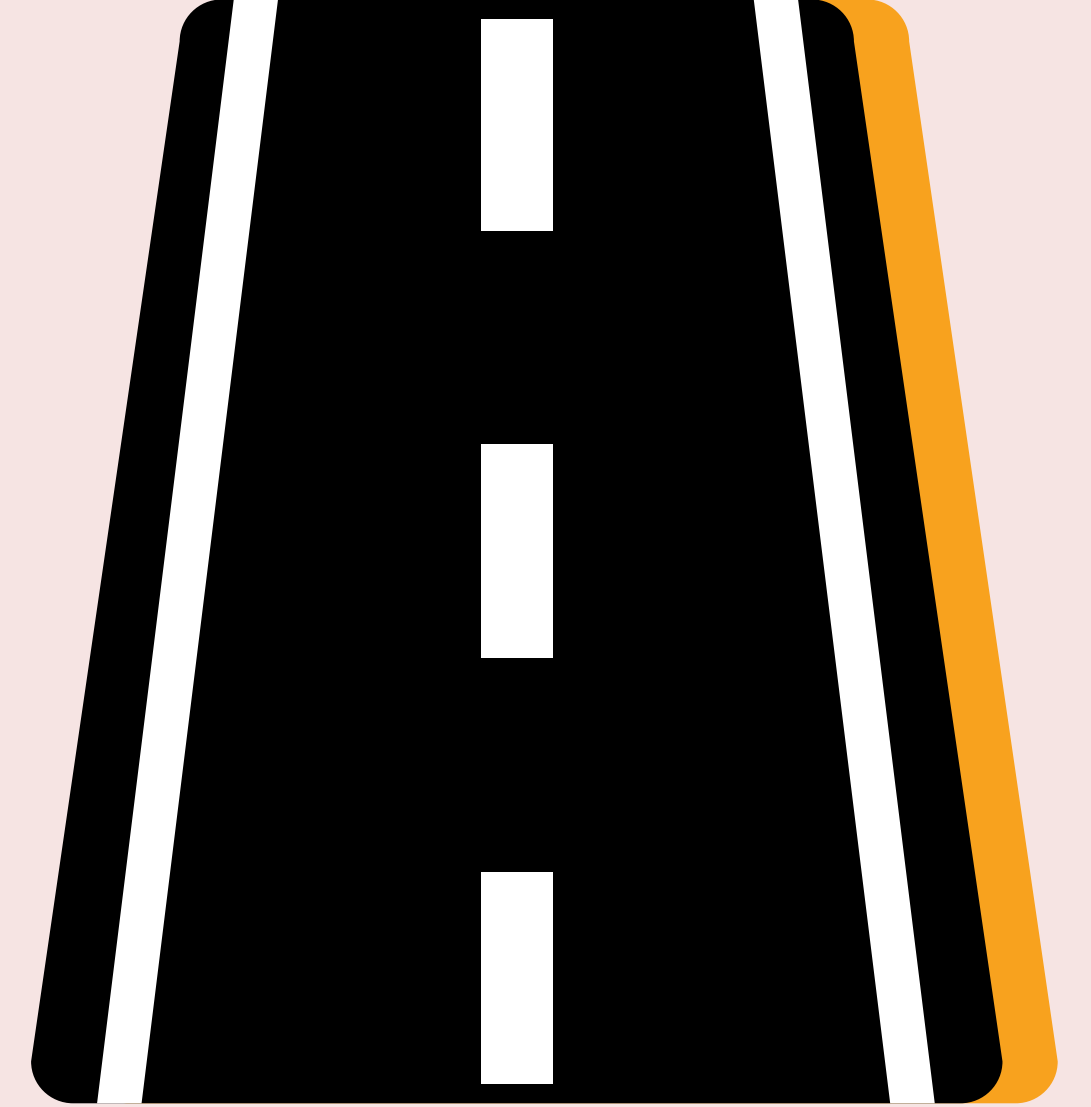

Bir Durup Düşünelim...

Daha önce hiç bilmediğiniz bir yolda, hiçbir işaret, tabela, ya da navigasyonunuz olmadan yürümeye çalıştınız mı?

Yolunuzu bulmak oldukça zorlaşır değil mi?

Çocukların da yollarını bulmaları için ebeveynlerin belirleyeceği net sınırlara ihtiyaç vardır.

Sınır Koyma Nedir?

- Sınır koyma çocukların davranışlarından hangilerinin kabul edilebilir olduğunu anlamalarına yardımcı olmak için, açık ve anlaşılır kurallar koyma ve tanımlar yapma becerisidir (Jonston, 1987).
- Sınır koyma, çocuğa bir beklenti ya da kuralı ona kendini güvende hissettirerek, rahat edebileceği alanları belirleyerek öğretilen pozitif bir süreçtir.
- Çocuklar kendilerinden
 - ne beklendiğini,
 - ne kadar ileri gidebileceklerini,
 - fazla ileri gittiklerinde yani sınırlar aşıldığında neler olacağını bilmek isterler.

Sınır Koyma Nedir?

- Sınır, **mesafe koyma** ya da **uzaklaşma** demek **değildir**.
- Sınırlar çocuk için **güvenli alandır**. Aynı zamanda çocuğu yaşama hazırlamak ve yönlendirmektir.

10-15 Yaş Çocuğunun Gelişim Özellikleri

Bilişsel Gelişim Özellikleri:

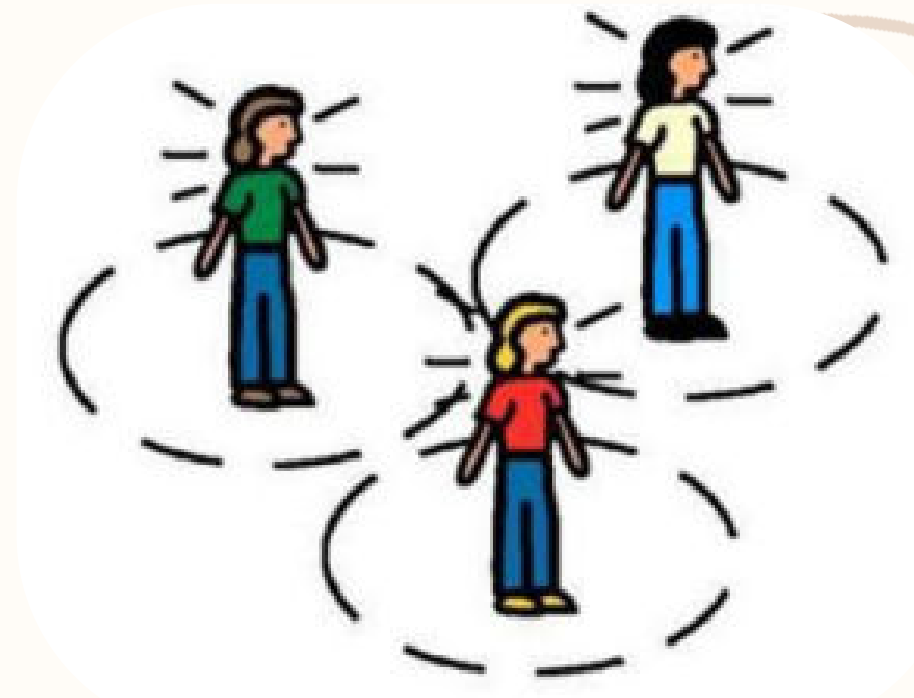
- Bu dönem **soyut işlemler dönemidir**. Bu dönemde çocuklar herhangi bir olay/durum hakkında tartışmayı ve bu bağlamda düşüncelerini ifade etmeyi severler. Tartışmalar **mantıksal çıkarım**lar yapma üzerinedir. Artık olaylara çok yönlü bakabilirler.
- Diğer yandan resim, müzik, şiir, dans gibi duygu ve düşüncelerin sembollerle aktarıldığı etkinliklere ilgileri artar.
- Ergenlik döneminde bilişsel gelişimin dikkat çeken bir başka özelliği de **“Ergen benmerkezciliğidir.”** Düşüncelerde çarpıtmalar ortaya çıkar. Bu bağlamda “Ben her şeyle başa çıkabilirim, bana bir şey olmaz, yetişkinler beni anlamıyor.” gibi ifadeler kullanırlar.

10-15 Yaş Çocuğunun Gelişim Özellikleri

Bilişsel Gelişim Özellikleri:

- Ergen benmerkezciliği dönemin sonunda iki aşamalı bir geçiş ile ortadan kalkar:
- Zihinsel düzeyde kendi düşünceleri ile başkalarının düşüncelerini ayırt ederek (Bu süreç hem kendi sınırlarının hem de diğerlerinin sınırlarının nerede başlayıp nerede bittiğini ayırt etmesiyle gerçekleşir).
- Duygusal düzeyde başkalarının duygularını kendi duyguları ile ayırt ederek gerçekleşir.

10-15 Yaş Çocuğunun Gelişim Özellikleri

Psikososyal Gelişim Özellikleri:

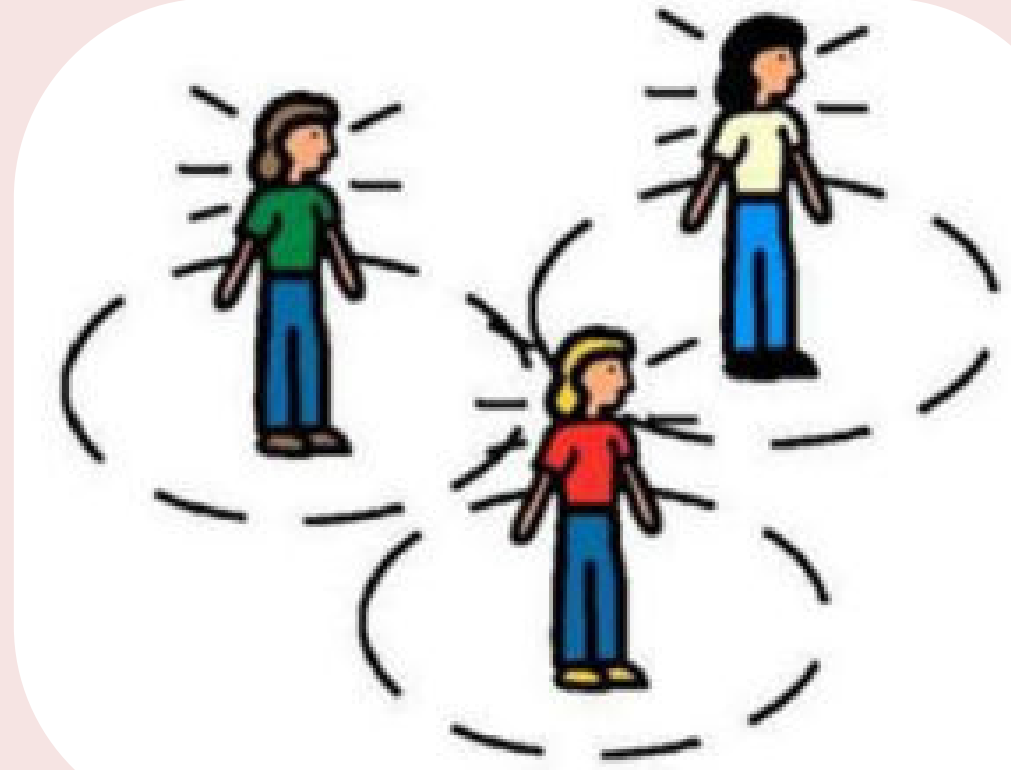
- Bu dönemde çocukların kendilerini algılayış şekli değişmeye başlar. Dönemin kritik gelişim görevi **“Kimlik arayışı”**dır . Benliklerini yapılandırdıkları bu dönemde yeteneklerinin üstünde başarı ve sosyal beceri beklemek, onların kendilerine ilişkin olumsuz tutumlar geliştirmelerine ve yetersizlik duygusu yaşamalarına neden olur. Kapasitesi ölçüsünde başarı bekleyip bunu önemsemek çocuklarda başarı ve yeterlilik duygusunun gelişimini sağlayacaktır.
- Bu zamanda **arkadaşlık ilişkileri** aileden daha önce gelir. Arkadaşlar onlar için çok önemli bir modeldir, bu nedenle akran etkileşimi sosyal yaşamlarının merkezi konumundadır.
- **Karşı cinsle** iletişimleri artar. Duygusal bir dönemdedir, özellikle fiziksel görünümleri konusunda çok hassastırlar.

Dönemin İhtiyaçları...

- Dinlenilmek
 - Anlaşılmak
 - Önemsenmek
-
- Kendi Seçim Ve Kararlarına Saygı Duyulduğunu Hissetmek
 - Alınan Kararlarda Söz Sahibi Olmak Sevilmek
 - Bağımsız Hareket Etmek

Sınır Koyma Neden Önemlidir?

- Sınırlar okul tarafından beklenen davranışların tanımlanmasını sağlar.
- Çocuğun kendini kontrol etmesini, karar vermesini ve kendi davranışlarının sorumluluğunu almasını sağlar.
- Çocukların çevresindekileri öğrenmelerine yardımcı olur.
- Sınırlar çocuğun fiziksel, duygusal ve sosyal gelişimini destekler.
- Sınırlar çocuğun fiziksel güvenliğini sağlar, hareket alanını somutlaştırır.
- Okul ve sınıf ortamının korunmasını sağlar.
- Çocuğun arkadaş ve çevresiyle olumlu ilişkiler kurabilmesini sağlar.
- Eğitim öğretim faaliyetlerinin devamlılığını sağlar.

Çocuklar Neden Sınırlara İhtiyaç Duyar?

- Çocuklar kurallarını bilmedikleri bir dünyaya doğar. Kendilerine ait alanları, özgürlüklerinin nerde başlayıp nerde bittiğini bilemezler. Dolayısıyla çocuğunuza sınır koymak onlara güvenli ve çerçeveli bir alan yaratır.
- Sınır koymak çocuğa seçim şansının olduğunu ve seçimlerinin sorumluluğunu alması gerektiğini öğretir.
- Çocuklar sınırlar sayesinde her istediklerine her an ulaşmanın mümkün olmadığını kavrar. Böylece çocuğun kurallara uyması kolaylaşır, sosyal becerileri gelişir.

Çocuklar Neden Sınırlara İhtiyaç Duyar?

Sınırlar sayesinde;

- Çocuklar kendilerini ve yaşadıkları ortamı tanırlar.
- Yaşadığı ortamı bilen çocuklar özgürce etrafını keşfeder ve yaratıcı olurlar.
- Kendilerinden ne beklendiğini, ne kadar ileri gidebileceklerini, kontrolün kimde olduğunu bilirler.
- Yetişkinlikte kendi sınırlarını rahatlıkla belirler.
- Çocuklar sosyal beceri ve uyum yeteneği geliştirirler. Böylece çevresindekiler tarafından kabul görür.

Sınır Koyulabilecek Durumlara Örnekler

- Çocuk kendisinin veya arkadaşlarının fiziksel güvenliğini etkileyecek davranışlar sergilediğinde (Çocuğun cama vb. bir şeyler fırlatması gibi)
- Zamanı uzatma veya zamana uymama davranışları sergilediğinde (Derse geç gelmesi, sık sık tuvalete gitme isteği gibi)
- Arkadaşının kişisel eşyalarına veya ders materyallerine zarar verme davranışları sergilediğinde

Sınır Koymanın İŖe Yaramadığı Durumlarda Ne Yapılmalıdır?

Kontrolü sürdürmek:

Tüm çocuklar sınırları zorlamayı denerler. Bu durumda başarısız hissedilmemeli ve çocuğa karşı bir cephe alınmamalıdır.

Fiziksel nedenlere bakma:

Yorgunluk, açlık, hastalık vb. çocuğun fiziksel ihtiyaçları giderilmelidir.

Şiddete kesinlikle göz yumma:

Çocuk şiddet uygulamaya devam ederse çocuğa öfkelenmeden fiziksel olarak engellenir. Çocuğun öfke ve yalnızlık isteğine her zaman saygı gösterilir. Ancak şiddet uygulamasına izin verilmez.

Sınır Koyarken Nelere Dikkat Edilmelidir?

Sınır koyarken:

- Belirlenen sınırlar çocuğun yaşı dönemine uygun olmalı,
- Sınır iyi tanımlanmalı ve çocuk ile birlikte tartışarak belirlenmeli,
- Sınır esnek ve değişken olmamalı (bu yaş ilerledikçe değişebilir),
- Çocuğun sınırlara uyması takdir edilmeli,
- Sınırların aşılması durumunda bir bedel (ceza değil) belirlenmeli,
- Çocukla gereksiz güç mücadelesine girilmemelidir.

Doğru Sınır Nasıl Koyulur?

Doğru sınır koyarken öncelikle şu sorulara cevap aranmalıdır:

•Bu sınırı koymak gerçekten gerekli mi?

•Bu sınırı koyarak neyi hedefliyorsunuz?

•Bu sınır çocuğun gelişimini destekliyor mu, engelliyor mu?

Çocuğa Koyulacak Sınırlar Nasıl Olmalıdır?

AÇIK ANLAŞILIR

GELİŞİM ODAKLI

İHTİYACA
UYGUN

KATILIMLI

SONUÇLARI
OLMALI

DİNAMİK

UYGULANABİLİR

ÇOCUĞA UYGUN

SORUMLULUK
VEREN

BİRBİRİ İLE
TUTARLI

ÇOCUĞA
YÖNELİK
OLMALI

BELİRGİN

Sınır Koyma Aşamaları

Davranış Tanımlama

- Çocuğun anlaşıldığını ve hangi davranışından dolayı uyarıldığını daha net anlaması amacıyla yapılır.
- Kısa cümlelerle görülen şey söylenir, tahmin ve yorum yapmaktan kaçınılır.
- Çocuğun davranışları, sözleri, duyguları yansıtılır.

Sınırları İfade Etme

- Kural çocuğa net ve açık şekilde söylenir.
- Ses tonunun sakin olmasına dikkat edilmelidir.
- Sınırları açıklarken BİZ denilmesi çocuğun sınırların herkes için olduğunu anlamasını sağlar.

Seçenek Sunma

Yeni bir davranış seçeneği verilir. Verilen seçenek;

- Doğal Mantıklı
- Ceza anlamı olmayan
- Kabul edilebilir
- Olumlu cümlelerle ifade edilmelidir.

Sınır Koyma Aşamaları

Final Seçeneği

- Eğer daha önce uyarı yapıldıysa ve çocuk sınıra uymamaya devam ediyorsa uygulanır.
- Sınırlara uyma ya da uymama çocuğun kendi kararı olacaktır.

Kararı Uygulama

- Çocuk sınıra uymamaya devam ediyorsa hemen sonuçlarına katlanması sağlanmalıdır.
- Nazik, sevecen ve kararlı olunmalıdır.

Sınır Koyma Aşamaları

1.Aşama Davranış Tanımlama:

Murat izin almadan konuşman sanırım hoşuna gidiyor.

2.Aşama Sınırı İfade Etme:

Ancak sınıf kuralımızı hatırlamanı istiyorum, izin almadan konuşmuyoruz.

3.Aşama Seçenek Sunma:

Eğer konuşmak istiyorsan konuyu bitirmemi bekleyebilirsin.

4.Aşama Final Seçeneği:

Murat herkes izinsiz konuşursa ben konuyu işleyemem. Dolayısıyla izinsiz konuşmanı istemiyorum.

5.Aşama Kararı Uygulama:

Çocuk ile birlikte belirlenen karar uygulanır. Burada seçimlerinin sorumluluğunu alması gerektiği vurgulanır.

Teşekkürler

**MALAZGİRT REHBERLİK VE
ARAŞTIRMA MERKEZİ**

**Hazırlayan:
Psikolojik Danışman Merve DEMİR**

<https://malazgirtram.meb.k12.tr>

[malazgirtram](https://www.instagram.com/malazgirtram)

